

ХАБ ЯК СУЧАСНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР: ОСОБЛИВОСТІ, НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ, ПЕРСПЕКТИВНИЙ ЗАРУБІЖНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

С. П. Загородній, orcid.org/0000-0003-0922-1259

Т. М. Дрозд, orcid.org/0000-0001-9054-771X

У статті досліджено європейський та вітчизняний досвід діяльності хабів як інноваційної структури, окреслено сучасні тенденції їх розвитку, здійснено класифікацію хабів відповідно до характеру цільової аудиторії та провідних напрямів роботи.

Ключові слова: хаб, інноваційний хаб, освітній хаб, креативний хаб, хаб громадянського суспільства, мережа хабів.

HUB AS A MODERN INNOVATION SPACE: FEATURES, ACTIVITIES, PROMISING FOREIGN AND NATIONAL EXPERIENCE

S. P. Zahorodnii, T. M. Drozd

The article examines the European and national experience of hubs as an innovative structure that has become relevant in the modern world. Attention is focused on the influence of foreign hubs on the process of forming such hubs in Ukraine. It is noted that they develop activities at leading educational institutions and municipal structures, with the support of the government, the public or business representatives, and focus on meeting the needs and requirements of certain target audiences: students, small and medium businesses, civil society institutions, etc. It should be noted that this issue of organization and operation of hubs in the domestic scientific literature is covered only in fragments. The process of forming hubs in Ukraine is mostly spontaneous, at the same time the influence of European practice on it should be emphasized as natural and decisive. Undoubtedly, taking into account our socio-political, institutional, economic conditions, the world experience needs to be adapted to the Ukrainian reality. The hubs are classified according to the nature of the target audience and the main areas of work, the features of educational, creative, and civil society hubs are determined, multidisciplinary and the integrated nature of a significant part of them is determined. The functional and spatial features of hubs are also considered, the importance of the relationship between a modern spatial organization and the actual content of practical activities is emphasized. It is substantiated that these new formations provide an opportunity to accelerate the generation and spread of innovations that promote the development of civil society, education, creative industries and business, which are part of the overall positive social change.

Keywords: hub, innovation hub, educational hub, creative hub, civil society hub, network of hubs.

Стратегічний курс України на євроінтеграцію обумовив необхідність суттєвих змін як в освітній політиці держави, так і в громадянській сфері. Сучасні виклики актуалізували зокрема й проблеми неформальної освіти, освіти дорослих, розвитку соціального підприємництва й креативних індустрій. З'являються численні громадські організації та ініціативні групи, які прагнуть втілювати в життя суспільно корисні ідеї. Як доводить практика, одна з перших суттєвих перешкод, що виникає на шляху реалізації інноваційних задумів – елементарний брак простору, де це можна було б зробити. Саме тому надзвичайно актуальними у світі в останні десятиліття (в Україні – в останні 5 років) стали створення й діяльність різноманітних креативних просторів: хабів, коворкінгів, інноваційних центрів, технопарків, бізнес-інкубаторів, арт- або анти-кафе тощо. Вони розгортають діяльність при провідних навчальних закладах та структурах муніципалітетів, за підтримки державної влади, громадськості чи представників бізнесу, й орієнтуються на задоволення спектру запитів та потреб певних цільових аудиторій: студентської молоді, представників малого та середнього бізнесу, інститутів громадянського суспільства тощо. Практичний інтерес до такої діяльності стрімко поширюється і в Україні.

К. Голубчак підкреслює, що останніми роками істотно зріс науковий інтерес закордонних науковців до питань проектування молодіжних інноваційних центрів, креативних просторів і хабів, зокрема у структурі навчальних закладів [1]. У цій сфері плідно працювали: І. Кунха і К. Селада (2009), Дж. Блекмор та ін. (2011), С. Пейнтер та ін. (2013), Л. Нарум (2013), М. Осборн (2016), О. Карпов (2019). Дослідники зазначають, що інноваційні навчальні середовища забезпечують унікальну можливість прискорити генерацію та розповсюдити самі інновації [1].

Окремі аспекти діяльності хабів були розглянуті в публікаціях вітчизняних науковців О. Єгорової [8], К. Голубчак [1], О. Гуменної [2], Н. Краус [5], В. Приходько [8], Н. Чалої [2], С. Щеглюк [10]. Проте доводиться констатувати, що це питання в українській науковій літературі висвітлено лише фрагментарно. Процес утворення хабів в Україні є здебільшого стихійним, водночас вплив на нього західних хабів варто підкреслити як закономірний і визначальний. Безперечно, з урахуванням наших соціально-політичних, інституціональних та економічних умов світовий досвід потребує адаптації до реалій української дійсності.

Мета статті – проаналізувати європейський і вітчизняний досвід виникнення й діяльності хабів як інноваційної структури, окреслити сучасні тенденції їх розвитку та здійснити класифікацію хабів, що розпочали діяльність на теренах України, і проєкцію їх впливу як освітнього осередку на розвиток закладів вищої освіти.

Насамперед зазначимо, що слово «хаб» (від англ. hub) – у прямому значенні є технічним терміном – «вузол певної мережі», «маточина» (центральна частина обертової деталі механізму) [11]. Цей термін використовується в авіації, автомобільному транспорті, комп'ютерній техніці. У переносному сенсі це є «центр діяльності». Саме в такому розумінні слово «хаб» стало використовуватися на позначення інноваційного освітнього, громадянського, креативного простору. О. Гуменна визначає хаби як професійний, креативний і водночас технологічний формат громадських місць, створених спеціально для великого міста, наголошує на їх поліфункціональності, можливості злиття коворкінгу, арт-центру, галереї і навіть технопарку [2]. Враховуючи те, що аналізований термін часто використовується в контексті як «інноваційний хаб», «освітній хаб», «креативний хаб», «хаб громадянського суспільства» тощо, які конкретизують специфіку й особливості діяльності, вважаємо за потрібне розглянути це питання докладніше.

Н. Краус зазначає, що поняття «інноваційний хаб» зарубіжні дослідники досить часто використовують у науковій літературі, характеризуючи діяльність корпорації, фірм, університетів як освітньо-інноваційно-наукових комплексів [5]. Відтак інноваційний хаб, на думку дослідниці, варто тлумачити «як інноваційну систему, котра в доповнення до розвитку власних інноваційних проєктів та інноваційної інфраструктури надає організаціям «зі сторони» інформаційно-консалтингові, науково-технологічні, інфраструктурні та виробничі сервіси з вирішення задач трансферу технологій комерціалізації об'єктів інноваційної діяльності» [5].

Під креативними хабами в ЄС зазвичай розуміють організації, що використовують свою площу та інфраструктуру для нетворкінгу, організаційного та бізнес-розвитку у сфері культури і творчих індустрій [6]. Відповідно до Глосарію креативних індустрій, креативний хаб – це творчий центр, який надає простір та забезпечує умови для творчої роботи; спосіб організації роботи, в основі якого лежить динамічне поєднання різноманітних талантів, дисциплін та навичок для посилення інноваційного потенціалу певного проєкту [2]. Все частіше креативні хаби розглядають як віртуальну платформу, що об'єднує підприємців, які працюють у креативній або культурній сфері.

О. Гуменна й Н. Чала розглядають креативний хаб набагато ширше, не обмежуючись лише культурними індустріями: на думку дослідниць, креативні хаби – це багатофункціональні території або центри для розвитку творчого підприємництва, інкубації ідей і продуктів. Вони водночас є ядром та основною інфраструктурною одиницею креативної економіки; також такий хаб є місцем каталізу, де люди, відносини, ідеї і таланти підсилюють одне одного [2].

Важливою відмінністю креативного хабу від інших організаційних форм креативної співтворчості, з якими він має такі спільні риси, як логістично зручне місце розташування, відкритий простір, інфраструктура для коворкінгу, є акцент на інновації. Ця особливість, до речі, притаманна всім видам хабів. Взагалі існує думка, що основною метою діяльності хабів є створення та реалізація інноваційних проєктів. Ми вважаємо за потрібне внести суттєве уточнення: створення інновацій – це засіб досягнення мети. Дослідження, що проводилося на замовлення Європейської мережі креативних хабів, визначає спільною метою їх функціонування забезпечення позитивних змін у бізнесі, економіці та суспільстві [2]. Саме такою бачимо мету хабів і ми.

Вартим уваги, на нашу думку, є визначення хабів як просторово-часових структур. Вище зазначене забезпечення позитивних змін відбувається зокрема й завдяки проєктній діяльності, що є чітко регламентованою у часі й спрямованою на чіткі, вимірювані результати. Потребує пояснення й теза щодо просторової організації хабів.

Стрімкий розвиток запитів сучасного суспільства зумовив зміну пріоритетів і ціннісних орієнтирів, збільшив вагу функціонально-просторових форм самовираження й взаємодії. Вивчення світового досвіду організації інноваційних центрів, освітніх та креативних хабів дає змогу виокремити низку функціональних зон: навчально-дослідницька, адміністративна, рекреаційно-дозвіллева, виробнича, креативна, комунікативна, технічна, видовишно-експозиційна, зона торгово-побутового обслуговування. В архітектурно-дизайнерському рішенні хабів повинно бути враховано необхідні умови інноваційного середовища: багатофункціональність, гнучкість і трансформація простору, які мають сприяти реалізації

широкого спектру активностей: наукова діяльність і творчість, отримання й обмін інформацією, спілкування, відпочинок, спорт, дозвілля, об'єднані процесами міжособистісної комунікації.

Отже, просторова організація хабів характеризується універсальністю й багатофункціональністю приміщень, можливістю їх адаптації до динаміки соціальних процесів, нових тенденцій і функцій. На часі активне використання віртуальних, цифрових та інформаційних технологій.

Інтерактивність простору, можливість мобільно конструювати й змінювати його сприяє налагодженню продуктивної комунікації. Важливою вимогою до просторового середовища хабу стала його позитивна емоційна характеристика, що належно впливає на мотивацію діяльності учасників івентів. Таким чином, у хабі мають бути тісно взаємопов'язані нова форма просторової організації та сучасний, актуальний зміст.

Приклади ефективної роботи інноваційних хабів можемо спостерігати в різних країнах світу. Наприклад, успішно працює інноваційний хаб, створений у США Технологічним інститутом Джорджії, що дістав назву «Хаб знань».

В Україні системно та ефективно впливає на розвиток громадянського суспільства, соціальну згуртованість, дотримання прав людини, демократичні зміни та посилення спроможності громад мережа хабів – добровільне об'єднання регіональних організацій-лідерів громадянського суспільства [3]. У 2013 році 9 хабів - організацій громадянського суспільства з різних регіонів України отримали допомогу від Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) з метою зміцнення демократичних процедур врядування, фінансової стабільності, управління членством і волонтерською діяльністю, а також впровадження практики адвокації, щоб краще обслуговувати ті сегменти українського суспільства, з якими вони працюють. Таким чином, місія Мережі – спільні дії заради сприяння розвитку громадянського суспільства України, підтримки демократичних перетворень та посилення голосу громади.

У 2015-2018 роках Мережа реалізувала спільний проєкт «Українська регіональна платформа громадських ініціатив» (за фінансової підтримки Європейського Союзу). Він стосувався розвитку місцевих та новостворених ОГС у цільових регіонах. У рамках проєкту члени Мережі реалізували програму суб-грантів, за результатами якої підтримано 116 місцевих ініціатив. Нині до Мережі входять 15 організацій, Вінницьку область представляє правозахисна організація «Джерело надії». Офіційно зареєстровано громадську спілку «Мережа хабів громадянського суспільства України» [7].

Окрім хабів громадянського суспільства, в останнє десятиліття в усьому світі стала стрімко розвиватися екосистема креативних хабів. У рамках реалізації програми «Креативна Європа» ЄС фінансово підтримана ініціатива щодо формування першої Європейської мережі креативних хабів (The European Creative Hubs Network), яка об'єднує 215 фізичних площадок (хабів) різнобічної креативної діяльності з 38 країн [8]. В. Приходько зазначає, що об'єднання суб'єктів та елементів креативного сектору в місцеві, регіональні, національні та наднаціональні мережі є виразним трендом сьогодення і здійснюється для обміну передовим досвідом, напрацювання спільної політики тощо [8].

У 2015 році в Лісабоні відбувся перший Форум креативних хабів: більше ніж 200 менеджерів європейських майданчиків зібрались для того, аби поділитись досвідом [9]. Завдяки British Council Ukraine до участі у ньому долучилися й українські учасники: IZOLYATSIA, Арт-завод Платформа, CANactions та Fedoriv Hub. Відмінності між європейськими й вітчизняними хабами, на думку учасників форуму, полягають насамперед в умовах функціонування: європейські креативні простори мають значно більше фінансування та підтримку від своїх держав, працюють по вже налагоджених схемах. Переважна їх більшість на 25-50% дотуються державою, благодійними фондами тощо. Можливість отримати грант у Європі на етапі запуску проєкту є значно вища, тому більшість фінансових питань зводяться до того, як отримати грошові гранти за різними програмами, хоча варто зазначити, що для значного фінансування потрібно розвивати проєкт мінімум три роки.

Попри брак досвіду, українські представники хабів не поступаються західним колегам щодо креативності й співзвучні в ціннісних орієнтаціях. На побудову нових просторів потрібні значні інвестиції, тому багато креативних хабів в Європі виникають на базі колишніх промислових зон – для них це вже звичайна практика, наприклад, у Лісабоні успішно функціонує декілька таких хабів, вони пропонують коворкінг-зони й різноманітні події. Відтепер така практика починає розповсюджуватися в Україні. Ми маємо занедбані індустріальні території, які можна перетворити на креативні майданчики.

ЄС нині надає потужну підтримку хамам і креативній індустрії в цілому. Це найрозвиненіший і перспективний сектор сучасної європейської економіки. До реалізації міжнародних проєктів в останні роки вже активніше долучаються українські хаби. На замовлення Європейської мережі креативного бізнесу (ECBN - European Creative Business Network) було проаналізовано діяльність понад 200 хабів. 84% з них стверджують, що вони допомагають фрілансерам (вільним працівникам, особам, які є самозайнятими й не обов'язково підпорядкованими певному роботодавцю на тривалій термін) бути соціально активними й працювати більш ефективно [2].

Варто відзначити, що кількість українських хабів упродовж останніх років невинно збільшується. Підкріпимо цю тезу прикладами.

Соціальний інноваційний проєкт «Освітній Хаб міста Києва» реалізується КНП «Освітня агенція міста Києва» Київської міської державної адміністрації спільно із Асоціацією інноваційної та цифрової освіти. Місія зазначеного хабу - забезпечити системну реалізацію концепції «Навчання Протягом Життя» (Life Long Learning) на території міста Києва, надавши можливість всім охочим безкоштовно отримати або покращити «м'які навички» (soft skills), які потрібні кожному та які наразі є вкрай затребувані на ринку праці. Варто додати, що в контексті діяльності хабу не лише проводяться офлайн заходи, на його інтернет-платформі станом на початок січня 2021 року розміщено 28 безкоштовних онлайн курсів, відтак аудиторія хабу, безперечно, охоплює не лише мешканців Києва. Пройти курси мають можливість будь-які особи, які володіють українською мовою, незалежно від місця проживання. Серед завдань хабу – створення реальної можливості українцям реалізувати себе у рідній країні, зупинивши масовий відтік громадян України за кордон, адже платформа особистих кабінетів стає допоміжним засобом у працевлаштуванні учасників активностей хабу.

Впевнену лідерську позицію в освітній галузі займає Київський «Освіторія Хаб». Його слоган – «Місце сили освітян». Окрім формування спільноти освітян, хаб пропонує численні івенти для батьків і дітей.

HUB 4.0 – хаб, що розташований в історичному центрі Києва й став потужним осередком акумуляції вітчизняних інновацій.

Sector X – акселераційний хаб і місце найбільших можливостей для стартапів в Україні. Він також знаходиться в м. Києві, в інноваційному парку Unit.City, має іноземних корпоративних партнерів, досвідчених менторів та експертів у галузі підприємницької діяльності.

Main HUB – перший і найбільший в Україні освітній IT – хаб. Учасники активностей хабу мають можливість працювати, навчатися й розвиватися, обмінюватися досвідом з кращими експертами України в різних галузях діяльності, знаходити партнерів і співробітників.

Kyiv Smart City Hub – суспільний центр, який допомагає розвивати міські проєкти, надихає лідерів думок та консолідує агентів змін, об'єднує киян, бізнес-спільноту, активістів та владу міста задля розвитку розумної міської інфраструктури.

Travel Hub – інноваційний проєкт в туристичному бізнесі, що об'єднав багато туристичних сервісів в одному місці. Це й різноманітні послуги: івенти про подорожі, послуги туроператорів, література про подорожі, магазин travel-аксесуарів і сувенірів.

FEDORIV Hub – один з наймолодший Київських хабів, однак за короткий термін він встиг вийти в лідери української креативної індустрії та стати точкою перетину бізнесу й творчості. Це мультифункціональний майданчик: вдень тут працює рекламне агентство Fedoriv.com, а ввечері приміщення перетворюється на публічний простір з лекціями, вечірками та фестивалями.

Взагалі на карті Києва станом на початок січня 2021 року зазначено 42 місця як хаби й вільні простори: від FRAT social club та хабу для громадських ідей до, наприклад, DialogHUB або «Счастье HUB», чи навіть «Хвіст Хаб» – хаб професійного догляду за тваринами.

Багато інноваційних майданчиків пропонує Львів. Сучасним осередком, що об'єднав креативну молодь і бізнес-кластер міста став FUTURA HUB. Це локація можливостей та креативу, формат яскравих арт-виставок, комфортних зустрічей, сучасної бізнес-освіти. Це простір, де поєднання комфорту і дизайну перетворюється на ідеальну робочу атмосферу й співтовариство успішних людей.

Львівський регуляторний хаб – це незалежний аналітично-адвокаційний центр, який позиціонує себе як майданчик для комунікації між владою, бізнесом і громадськістю для створення, обговорення і впровадження збалансованих та ефективних регулювань для подолання бар'єрів, які стримують розвиток регіону, зокрема й малого та середнього бізнесу.

TEAHub – це сучасний львівський коворгкінговий центр, на базі якого організуються освітні події та надаються послуги з оренди оснащених приміщень під івенти, оренди робочих місць і приватних кімнат.

Медіатека – ще один львівський хаб. Це сучасний мультимедійний центр в поєднанні з унікальним книжковим фондом Центральної міської бібліотеки імені Лесі Українки.

Активні мешканці Львова мають можливість долучитися до діяльності волонтерського хабу «Інститут Суспільних Ініціатив», команда якого вбачає ціллю своєї діяльності становлення громадянського суспільства. Задля цього реалізуються проєкти в сфері розвитку громади, створення можливостей для молоді, проводяться тренінги й курси для публічних установ та бізнесу.

Ми вже акцентували увагу на тому, що українські хаби стали виникати під впливом зарубіжних. Наприклад, Impact Hub Odessa є частиною глобальної спільноти Impact Hub. Перший такий Хаб з'явився у Лондоні у 2005 році. Зараз мережа налічує понад 90 Impact Hub-ів. Усі вони об'єднані спільними цінностями, прагненням, аби люди спільно діяли для позитивного впливу. Impact Hub Odessa – це спільнота людей із

різних сфер, котрі генерують нові ідеї, діляться практиками створення корисних проєктів та підсилюють суспільно важливі ініціативи. Один із фокусів діяльності – підтримка соціального підприємництва.

Veterans Hub Odesa й такий хаб у Дніпрі створили простір для ветеранів та громадських організацій, що працюють у сфері ветеранських справ. Команди фахівців взаємодіють з ветеранами, військовими, курсантами, поліцейськими, рятувальниками, колишніми полоненими та членами їх родин, а також родинами зниклих безвісти, полонених, заручників та загиблих.

Простором соціальної взаємодії у Запоріжжі став хаб «Платформа спільних дій», який вбачає за мету своєї діяльності реалізацію суспільно-корисних ідей, розвиток, зростання й зміни на краще.

У Харкові майданчиком для розвитку соціальних ініціатив став хаб соціальної активності «Студія 42».

Команда ГО «Еммаус» ініціювала створення першого в Харкові Інклюзивного хабу – простору відкритих можливостей для молоді з інвалідністю та випускників інтернатів.

Освітній хаб Маріуполя окреслює свою місію як освітню діяльність, практичну допомогу в розвитку малого й середнього бізнесу, підтримку соціальних ініціатив.

У Конгрес-центрі Сумського державного університету працює Сумський Бізнес Хаб – відкритий простір для взаємодії, навчання та обміну ідеями представників бізнес-спільноти міста й області. Хаб у постійному режимі забезпечує поширення актуальної бізнес-інформації, тут проходять освітні заходи й надаються консультаційні послуги.

У Вінниці громадська платформа Hub «Місто змістів» стала майданчиком створення нових якісних змістів для розбудови і розвитку міста. У тестовому режимі хаб почав функціонувати у 2018 році, ставши за час існування потужним осередком Мережі організацій громадянського суспільства. Мешканці міської громади, представники організацій громадянського суспільства, Вінницької міської ради та бізнесу мають можливість дискутувати про місто, обмінюватися досвідом, долучатися до місцевих процесів прийняття рішень, генерувати ідеї, ініціювати проєкти й отримувати підтримку в їх подальшій реалізації.

Наразі з'являється категорія хабів, для яких географічна адреса жодним чином не пов'язана з їх діяльністю. З огляду на сучасні можливості інформаційно-комунікаційних технологій, хаб може бути як фізичним, так і віртуальним. Йдеться насамперед про хаби цифрової освіти. Знайомство з ними варто розпочати, отримавши безкоштовний доступ до сайту «Дія. Цифрова освіта», та пройти навчання з цифрової грамотності.

За ініціативи Українсько-Американської Координаційної Ради (UACC) створено Український хаб (Ukrainian Hub) – організацію для підтримки українських підприємців через навчання, консультації, наставництво та зв'язок із міжнародними стартап-екосистемами. Ціль цього хабу – надати українським стартапам доступ до глобальної екосистеми, підтримати на шляху розвитку бізнесу, масштабування й виходу на нові ринки завдяки сильній партнерській мережі. У форматі діяльності хабу розробляються навчальні програми, проводяться буткемпи й інтенсиви, налагоджуються партнерські взаємини засновників компаній з представниками інвестиційних фондів, акселераторів та інкубаторів.

Велику роль в активізації вітчизняних креативних хабів відіграють програми Європейського Союзу з підтримки креативної економіки. Така ініціатива сформована й успішно реалізована завдяки фінансуванню ЄС проєктів «Містки громадської активності», «Креативна Європа», «Культура і креативність», Програма «ЄС – Східного партнерства», проєкт ЄС Association 4U [10]. Результатами діяльності низки проєктів у співпраці з ЄС стали розробка навчальних посібників, он-лайн курсів для культурних менеджерів, практичні заходи щодо впровадження креативних просторів: SMART-бібліотек, медіатек, креативних хабів та ін.

Проведений огляд дозволяє стверджувати, що хаби, які нині діють на теренах України та Європи, можна класифікувати відповідно до провідних напрямів діяльності як освітні, креативні, громадянського суспільства. Переважна більшість з них є поліфункціональними й охоплюють різноманітні цільові аудиторії. На нашу думку, провідна ідея, що гарантує успіх діяльності хабу, – це його мультидисциплінарність, інтегрований характер. Коли мають можливість спілкуватися й обмінюватися ідеями люди різних спеціальностей, сфер діяльності, вони можуть генерувати зовсім неочікувані проєкти. Проте доводять свою доцільність і такі хаби, що спрямовують діяльність на чітко визначений сегмент аудиторії. Наприклад, ветеранські, інклюзивні тощо. Різноманітність хабів, попри безперечні позитивні аспекти, містить у собі й проблемне питання, адже ускладнює можливість підтримки сектора в цілому.

Підкреслимо найважливіше: хаби – це об'єднання ініціативних людей, що мають спільні ідеї, цінності, реальні плани покращення певних галузей життя, та діяльність, що має інноваційний характер. Завдання хабу полягає у створенні можливостей по-новому вирішувати певні проблеми й забезпеченні комфортних умов для розвитку інноваційних проєктів. В усьому світі хаби надихають людей до співпраці, вони здатні чинити позитивний вплив на зовнішнє середовище, ставши орієнтирами позитивних змін, освітніх і підприємницьких інновацій навколо глобальних цілей сталого розвитку. Відтак вплив хабу не лише вимірюється кількісними показниками (кількість створених робочих місць, випущених стартапів, залучених

інвестицій), але є значущим також у формуванні позитивного, соціально спрямованого ціннісно-культурного простору.

Світова практика доводить, що найбільшого успіху досягають хаби, створені при закладах вищої освіти, адже в них фактично створені найсприятливіші умови для інкубації ідей, подальшої їх реалізації та комерціалізації. Вища школа, окрім своїх первинних функцій професійної підготовки фахівців різних сфер, на сучасному етапі покликана розвивати soft skills особистості, креативні навички та уяву, які формують основу інноваційних процесів. Сучасні навчальні заклади повинні забезпечити повноцінну реалізацію потреб у творчому самовираженні, суспільній активності, комунікації, культурному вдосконаленні, а отже, створювати необхідні умови для ефективної навчальної і виховної діяльності. Діяльність освітніх, студентських хабів стане предметом нашого подальшого розгляду.

Висновки. Хаби, які нині діють на теренах України та Європи, різняться за провідними напрямками діяльності, проте обов'язково є інноваційними за своєю сутністю. Найбільш поширеними є освітні, креативні, хаби громадянського суспільства. Кожен хаб є унікальним, адже його модель визначається конкретними цілями, змістом діяльності, фінансовими й матеріально-технічними можливостями та їх творчою реалізацією, культурним контекстом і потребами реальної цільової аудиторії. Для організації діяльності хабу важливе значення має оптимальне застосування різноманітних форм просторової організації.

Незаперечним залишається те, що хаби як інноваційні структури сприятимуть підвищенню статусу міст і росту популярності освітніх установ, зростанню привабливості освітніх послуг, зокрема і на міжнародному рівні. Мережа хабів, що забезпечують та підтримують науковий, соціально-пізнавальний, культурний, громадянський, фінансовий розвиток – це вагома складова загальних позитивних змін.

Література

1. Голубчак К. Особливості формування інноваційного креативного простору у структурі закладу вищої освіти / К. Голубчак // Архітектура. – 2019. – № 2. – С. 55-62.
2. Гуменна О. В. Створення креативних хабів при університетах: світовий досвід та чинники успіху / О. В. Гуменна, Н. Д. Чала [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://spne.ukma.edu.ua/article/viewFile/184829/184459> (дата звернення: 10.01.2021). – Назва з екрана.
3. Для чого працює Мережа хабів громадянського суспільства? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?news=dlya-choho-pratsyuje-merezha-habiv-hromadyanskoho-suspilstva> (дата звернення: 05.01.2021). – Назва з екрана.
4. Звіт за результатами оцінки мережі хабів громадянського суспільства ПРООН 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/Alex/AppData/Local/Temp/1%20Institutional%20and%20context%20analysis.pdf> (дата звернення: 04.01.2021). – Назва з екрана.
5. Краус Н. М. Інституційна проекція інноваційного хабу в рамках побудови конкурентоспроможної національної економіки / Н. Краус // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2015. - №1(30). – С. 259-269. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://trpe.econom.univ.kiev.ua/data/2015_30/zb30_27.pdf (дата звернення: 04.01.2021). – Назва з екрана.
6. Креативные хабы: миссия и потребности [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.culturepartnership.eu/article/kreativnie-habi-missiya-i-potrebnosti> (дата звернення: 08.01.2021). – Назва з екрана.
7. Мережа хабів громадянського суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hubs.org.ua/pro-nas/shcho-take-merezha/> (дата звернення: 08.01.2021). – Назва з екрана.
8. Приходько В. П. Досвід ЄС у розвитку креативної економіки / В. Приходько, О. Єгорова, О. Джуган // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Випуск 24, част. 3. – 2019. – С. 48-52.
9. Саліженко Ю. «Наш час прийшов»: українські креативні хаби на форумі в Лісабоні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pb.platfor.ma/ukrainian-creative-hubs/> (дата звернення: 11.01.2021). – Назва з екрана.
10. Щеглюк С. Особливості розвитку креативної індустрії України: перспективні форми просторової організації // Socio-economic problems of the modern period of Ukraine. – 2017. – Випуск 6 (128). – С. 143-150.
11. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B0%D0%B1/> (дата звернення: 15.12.2020). – Назва з екрана.

References

1. Holubchak K. Formation features of innovative creative space in the structure of higher education / K. Holubchak // Architecture. - 2019. - № 2. - P. 55-62.
2. Humenna O. V. Creation of creative hubs at universities: world experience and success factors / O.V.Humenna, N.D.Chala [Electronic resource]. – Access mode: <http://spne.ukma.edu.ua/article/viewFile/184829/184459> (access date: 10.01.2021). - Name from the screen.
3. Why does the Civil Society Hub Network work? [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.prostir.ua/?news=dlya-choho-pratsyuje-merezha-habiv-hromadyanskoho-suspilstva> (access date: 05.01.2021). - Name from the screen.
4. UNDP Civil Society Hub Network Assessment Report 2017 [Electronic resource]. - Access mode: <file:///C:/Users/Alex/AppData/Local/Temp/1%20Institutional%20and%20context%20analysis.pdf> (access date: 04.01.2021). - Name from the screen.

5. Kraus N. M. Institutional projection of the innovation hub in the framework of building a competitive national economy / N. Kraus // Theoretical and applied issues of economics. - 2015. - №1 (30). - P. 259-269. [Electronic resource]. - Access mode: http://tpe.econom.univ.kiev.ua/data/2015_30/zb30_27.pdf (access date: 04.01.2021). - Name from the screen.
6. Creative hubs: mission and needs [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.culturepartnership.eu/article/kreativnie-habi-missiya-i-potrebnosti> (access date: 08.01.2021). - Name from the screen.
7. Network of civil society hubs [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.hubs.org.ua/pro-nas/shcho-take-merezha/> (access date: 08.01.2021). - Name from the screen.
8. Prykhodko V. EU experience in the development of creative economy / V. Prykhodko, O. Yehorova, O. Dzhuhan // Uzhgorod National University Scientific Bulletin. - Issue 24, part. 3. - 2019. - P. 48-52.
9. Salizhenko Yu. "Our time has come": Ukrainian creative hubs at the forum in Lisbon [Electronic resource]. - Access mode: <https://pb.platfor.ma/ukrainian-creative-hubs/> (access date: 11.01.2021). - Name from the screen.
10. Shcheliuk S. Features of the creative industry of Ukraine: promising forms of spatial organization // Socio-economic problems of the modern period of Ukraine. - 2017. - Issue 6 (128). - P. 143-150.
11. Wikipedia [Electronic resource]. - Access mode: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B0%D0%B1/> (access date: 15.12.2020). - Name from the screen.